

De Kleine Scholier

Audtieve en visuele waarneming

www.deschoolbrug.be/materialenbank

Materialen

- De **ontwikkelingscirkel** met alle onderverdelingen: [downloaden of aankopen](#).
- 7-tal **voorwerpen** (bv. lepel, blokje, koek, potlood,...) en een doek.
- Per letterpaar op een **groot blad** naast elkaar geschreven: a-o, p-q, b-d, m-n.
- **Werkblad** (x aantal deelnemers) uit de bundel: 'Ik zag twee'.
- Enkele **kinderboeken** over dit thema: bv. Markus Spang: *Meneer Tiptop en de olifant*; Martin Handfort: *Waar is Wally nu weer?*; Zoekboeken: *Een stad-de klok rond*, *De gele ballon*,...
- **Eigen materiaal**.
- **Werkbundel** 'Kijken en luisteren'.

Verwelkoming en terugkoppeling vorige bijeenkomst

Zorg voor een **warm onthaal** met koffie, thee, koekjes,... en benadruk dat je blij bent dat de ouders er zijn. Het feit dat zij er zijn, wijst op hun bezorgdheid voor en betrokkenheid met de schoolloopbaan van hun kind. Je kan als leerkracht aangeven dat je dit erg apprecieert en nogmaals benadrukken dat je elkaar nodig hebt om aan de schoolcarrière van het kind te werken.

Je staat stil bij de vorige bijeenkomst: wat herinnert men zich er nog van? Hoe verliep het thuis? Je kan de richtvragen gebruiken die bij het desbetreffend thema horen en vermeld zijn op het einde van de uitgeschreven ouderbijeenkomst.

Situering

Visueel heeft te maken met **zien** en **auditief** met **horen**. Je zou kunnen zeggen dat dit thema dus met lichamelijke ontwikkeling te maken heeft, en meer specifiek met de zintuiglijke ontwikkeling. Gedeeltelijk is dat zo, want om te leren moeten onze kinderen goed kunnen zien en goed kunnen horen. Maar het gaat over meer dan alleen goed kunnen zien en horen, en dan zitten we bij de verstandelijke ontwikkeling. Vergeet niet dat de ontwikkelingsdomeinen eigenlijk één geheel vormen en het kind zich als een geheel ontwikkelt. We leggen vandaag de nadruk op dit thema om te zien hoe wij als ouder aandacht kunnen besteden in functie van wat onze kinderen nodig hebben voor hun schoolcarrière.

De visuele waarneming

Visueel geheugen

We spelen een **spelletje** om duidelijk te maken wat visueel geheugen is.

- Leg een aantal voorwerpen op tafel (7 à 10) en leg er zeker ééntje bij waarvan je vermoedt dat de meeste ouders het niet kennen.
- Laat iedereen er een 30 tal seconden goed naar kijken en leg er dan een doek over.
- Vraag aan de ouders om zoveel mogelijk - onzichtbare - voorwerpen op te sommen.

Ook onze kinderen moeten **kunnen onthouden wat ze gezien hebben**. Dit maakt het hen makkelijker als ze iets op het bord zien en daarna in hun schrift moeten schrijven wat er op het bord staat. Om te kunnen onthouden wat je gezien hebt, moet je kunnen herkennen wat je ziet. Wanneer je het voorwerp of de benaming ervan niet kent, is het moeilijker om te onthouden (cfr. het voorwerp dat de ouders niet kenden). Dit heeft opnieuw met **taal** te maken! We spraken reeds eerder over het belang om veel woordenschat aan te bieden.

Visuele discriminatie

We spelen een spel waaruit blijkt dat kinderen oog leren hebben voor kleine verschillen.

- Vraag aan de ouders om eens goed naar jou (of een collega) te kijken.

- Laat hen vervolgens de ogen sluiten en verander een detail aan jezelf (of je collega). Laat hen de ogen terug openen en raden wat je veranderd hebt.

Je geeft een werkblad uit de bundel waar de ouders in de tekening de vijf verschillen moeten zoeken.

Onze kinderen leren spelenderwijs aandacht hebben voor kleine verschillen. Dit is nodig om in het eerste leerjaar het verschil te kunnen zien tussen bv. a-o, p-q, b-d, m-n,... Oog hebben voor details is dus zeer belangrijk.

Visuele analyse en synthese

Een groter geheel kan uit verschillende deeltjes bestaan. Welke deeltjes passen in dat groter geheel? Thuis kan je dat spelenderwijs oefenen door te puzzelen: welk stukje past in het groter geheel?

Een woord bestaat uit verschillende letters en omgekeerd: verschillende letters vormen samen een woord. Verschillende woorden vormen samen een zin.

De visuele waarneming is belangrijk voor het ontluikend lezen. Zoals reeds gezegd leren onze kleuters **letters herkennen**, meestal eerst de lettertjes van hun eigen naam. Zij moeten op het einde van de derde kleuterklas nog niet kunnen lezen. Gewoonlijk herkennen ze sommige woordjes wel, en zeker in combinatie met een tekening of prent. Het is zeker nog niet nodig het alfabet te kennen.

Wat kan ik thuis doen?

- Puzzelen.
- Spelletjes zoals de voorwerpen verstoppen en daarna opsommen.
- Aan jezelf een detail veranderen.
- "Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet".
- Letters van hun eigen naam laten herkennen in folders, affiches,...
- In tijdschriften of reclamefolders de letters van hun eigen naam laten uitknippen en plakken.
- Naar een prentje laten kijken, het daarna wegnemen en laten vertellen wat ze gezien hebben.
- Memory.

De auditieve waarneming

Auditief geheugen

- Je klapt een ritme en de ouders klappen het na. Dit doe je met een aantal verschillende ritmes.
- Je speelt: 'ik ga op reis en ik neem ... mee'. Ouders kennen dit geheugenspel doorgaans niet en vinden het erg leuk om te doen.

Net zoals je bij het visueel geheugen moet leren onthouden wat je gezien hebt, moet je bij het auditief geheugen leren **onthouden wat je gehoord hebt**. Dat is nodig om te leren lezen en schrijven: 'v-i-s' is het woord 'vis'.

Auditieve discriminatie

Goed kunnen luisteren (wat niet hetzelfde is als goed kunnen horen) is een belangrijke voorwaarde voor een goede spraak- en taalontwikkeling en voor het leren lezen en schrijven. Spelenderwijs leren kleuters zeer **aandachtig** luisteren zodat ze het **verschil horen** tussen bijvoorbeeld been-teen, boos-doos, toen-doen, bom-boom, ben-been, a-aa, o-oo, e-ee, v-f, m-n, s-z,... Wat rijmt er op huis-..., teen-..., boos-...?

In het eerste leerjaar leren zij dat klanken omgezet kunnen worden in letters. Om dit te kunnen moeten ze kleine **verschillen tussen klanken leren onderscheiden**.

Auditieve analyse

Een woord bestaat uit verschillende delen. Om dit te illustreren laten we de ouders woordstukjes klappen. We geven eerst een voorbeeld: uit hoeveel delen bestaat het woord paddenstoel: *klap-klap-klap*. Vervolgens gebruiken we woorden zoals: koken, paasbloemen, deur, kabouter,...

Auditieve synthese

Behalve het kunnen herkennen en onthouden van klanken, leren onze kinderen ook dat deeltjes een geheel vormen.

- Bijvoorbeeld: lettertjes vormen een woord: v – i – s, r – oo – s,...

Woordstukjes vormen een woord:

- Bijvoorbeeld welk woord is: ka – bou - ter, ap – pel - taart, a - gen - da, kin – de - ren, boe – ken - tas...?

Wat kan ik thuis doen?

- Spelletjes zoals 'Ik ga op reis en ik neem mee', ritmes naklappen, woorddelen klappen en rijmen, kan je perfect in de auto doen, op de lange weg naar,...
- Voor thuis is een leuk spel: achter je kind gaan staan, hem blinddoeken en allerlei geluiden maken die hij moet herkennen, bijvoorbeeld blazen, papier scheuren, deur open en dichtdoen.
- Versjes en liedjes oefenen het auditief geheugen.
- Laat je kind een aantal zaken onthouden die je van de winkel mee moet nemen.

Hoe wordt er in de klas gewerkt aan de visuele en auditieve ontwikkeling?

Dit thema leent zich uitstekend om een klasactiviteit te 'demonstreren'. Bespreek vooraf met de leerkracht welke activiteit.

Terug uit de klas en in de groep bespreek je wat de ouders gezien hebben en leg je de link met de ontwikkelingsgebieden die gestimuleerd worden via de geobserveerde activiteit.

Werkbladen toelichten

Voor deze werkbladen geldt hetzelfde als alle andere bijeenkomsten: laat het thuis een feest zijn voor jezelf en je kind. Werk er niet dwangmatig aan. Maak vooral tijd voor je kind en tracht spelletjes te spelen die dit ontwikkelingsdomein stimuleren. De meeste kinderen doen dit zeer graag!

De eerstvolgende bijeenkomst

Het is belangrijk dat je op het einde van iedere bijeenkomst iets zegt over de volgende bijeenkomst: wanneer die plaatsvindt (ook al krijgt men nog een uitnodiging) en waarover die zal gaan.

Richtvragen

Deze vragen kan je als leidraad gebruiken om de volgende bijeenkomst terug te koppelen naar de ervaringen thuis.

- Heb je met je kind gepuzzeld? Hoe verliep het?
- Speelde je één van de genoemde spelletjes: 'Ik ga op reis...', of een ander spel? Hoe reageerde je kind? Vond je het zelf leuk?
- Deed jij of grotere broer/zus auditieve klapspelletjes en rijmen?
- Heb je je kind een aantal dingen laten onthouden dat je mee moest nemen uit de winkel?
- Herkent je kind de lettertjes van zijn naam? Hoe weet je dat?

Interne evaluatie

Om het project tijdig te kunnen bijsturen, sta je na elke bijeenkomst stil bij volgende onderwerpen:

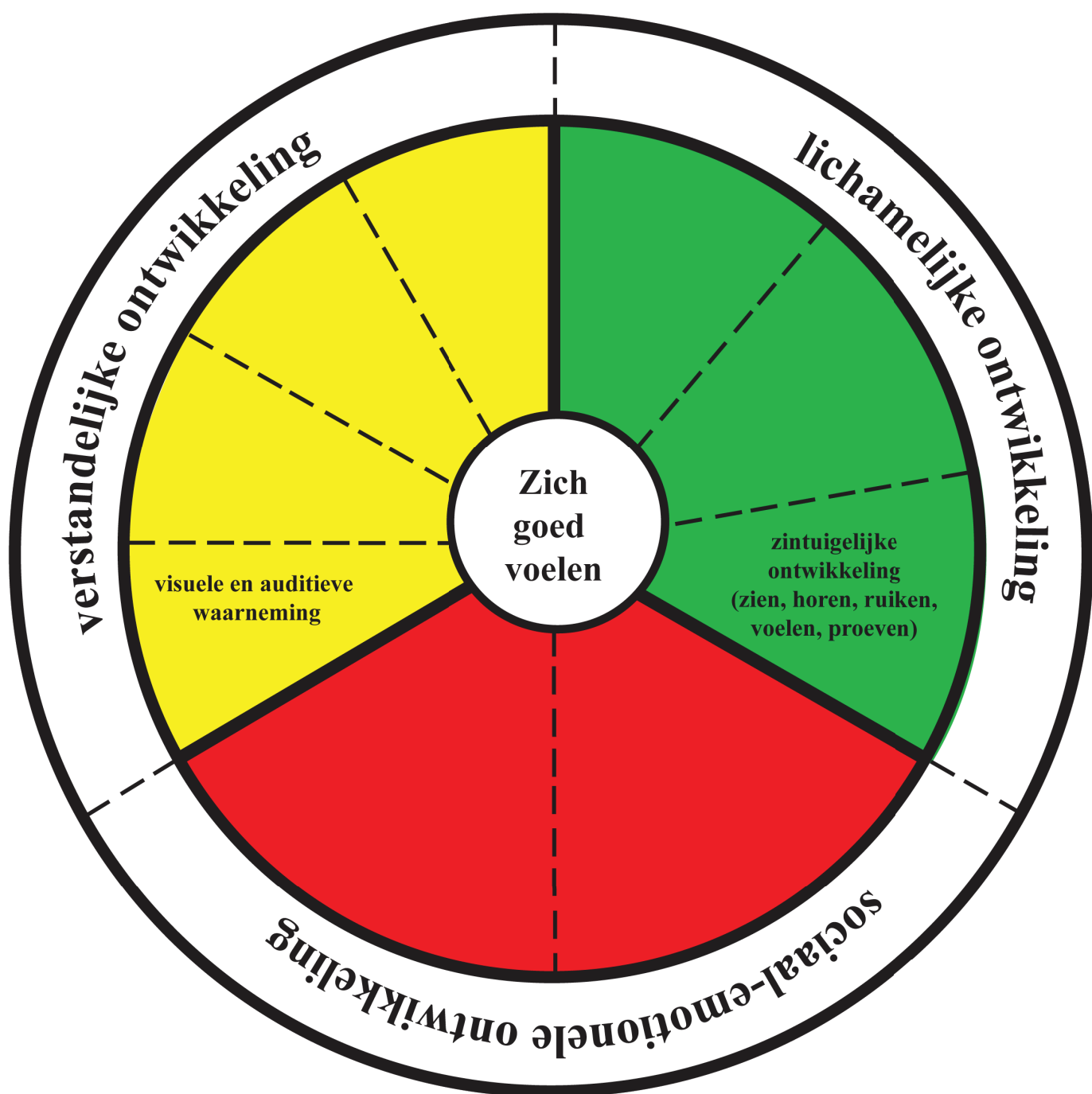
- Voorbereiding
- Opkomst
- Samenwerking
- Verloop

Document evaluatie '[Hoe ouders betrekken?](#)'.

KIJKEN EN LUISTEREN

Infobundel voor ouders

AUDITIEVE EN VISUELE WAARNEMING: kijken & luisteren

Visueel heeft te maken met **zien** en **auditief** met **horen**. Je zou kunnen zeggen dat dit thema dus met lichamelijke ontwikkeling te maken heeft, en meer specifiek met de zintuiglijke ontwikkeling. Gedeeltelijk is dat zo, want om te leren moeten onze kinderen goed kunnen zien en goed kunnen horen. Maar het gaat over meer dan alleen goed kunnen zien en horen, daarom behoort het ook tot de verstandelijke ontwikkeling. Vergeet niet dat de ontwikkelingsdomeinen eigenlijk één geheel vormen en het kind zich als een geheel ontwikkelt.

De visuele waarneming

Visueel geheugen

Het volgende spelletje maakt duidelijk wat visueel geheugen is:

- Leg een aantal voorwerpen op tafel (4 à 5) en leg er zeker ééntje bij waarvan je vermoedt dat je kind het niet kent.
- Laat hem er een 30 tal seconden goed naar kijken en leg er dan een doek over.
- Vraag je kind om zoveel mogelijk -onzichtbare- voorwerpen op te sommen.
- Je kan ook, zonder dat je kind mag kijken, een voorwerp wegnemen en hem vragen wat er ontbreekt.

Ook onze kinderen moeten **kunnen onthouden wat ze gezien hebben**. Dit maakt het hen makkelijker als ze iets op het bord zien en daarna in hun schrift moeten schrijven wat er op het bord staat. Om te kunnen onthouden wat je gezien hebt, moet je kunnen **herkennen** wat je ziet. Wanneer je het voorwerp of de benaming ervan niet kent, is het moeilijker om te onthouden (cfr. het voorwerp dat je kind niet kent). Dit heeft opnieuw met **taal** te maken! We spraken reeds eerder over het belang om veel woordenschat aan te bieden.

Visuele discriminatie

Het volgende spelletje maakt duidelijk wat visuele discriminatie is:

- Vraag aan je kind om eens goed naar jou te kijken.
- Laat hem vervolgens de ogen sluiten en verander een detail aan jezelf.
- Laat hem de ogen terug openen en raden wat je veranderd hebt.

Onze kinderen leren spelenderwijs goed kijken en aandacht hebben voor kleine verschillen. Dit is nodig om in het eerste leerjaar het verschil te kunnen zien tussen bijvoorbeeld: a en o, p en q, b en d, m en n,... Oog hebben voor details is dus zeer belangrijk.

Visuele analyse en synthese

Een groter geheel kan uit verschillende deeltjes bestaan. Welke deeltjes passen in dat groter geheel? Thuis kan je dat spelenderwijs oefenen door te puzzelen: welk stukje past in het groter geheel? Een woord bestaat uit verschillende letters en omgekeerd: verschillende letters vormen samen een woord. Verschillende woorden vormen samen een zin.

De visuele waarneming is belangrijk voor het ontluikend lezen. Onze kleuters leren **letters herkennen**, meestal eerst de lettertjes van hun eigen naam. Zij moeten op het einde van de derde kleuterklas nog niet kunnen lezen. Gewoonlijk herkennen ze sommige woordjes wel, en zeker in combinatie met een tekening of prent. Hun eigen naam moeten zij wel kunnen herkennen. Het is zeker nog niet nodig het alfabet te kennen om naar het eerste leerjaar te kunnen gaan.

Wat kan ik thuis doen?

- Puzzelen.
- Spelletjes zoals de voorwerpen verstoppen en daarna opsommen.
- Aan jezelf een detail veranderen en je kind laten raden wat er veranderd is.
- "Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet".
- Letters van hun eigen naam laten herkennen in folders, affiches,...

- In tijdschriften of reclamefolders de letters van hun eigen naam laten uitknippen en plakken.
- Woorden zoeken die met dezelfde letter beginnen.
- Naar een prentje laten kijken, het daarna wegnemen en laten vertellen wat ze gezien hebben.
- Memory spelen.

De auditieve waarneming

Auditief geheugen

Klap een eenvoudig ritme en laat je kind dit naklappen. je kan dit met een aantal verschillende ritmes doen.

Net zoals kinderen bij het visueel geheugen moeten leren onthouden wat ze gezien hebben, moeten ze bij het auditief geheugen leren **onthouden wat ze gehoord hebben**. Dat is nodig om te leren lezen en schrijven: 'v-i-s' is het woord 'vis'.

Auditieve discriminatie

Goed kunnen luisteren (wat niet hetzelfde is als goed kunnen horen) is een belangrijke voorwaarde voor een goede spraak- en taalontwikkeling en voor het leren lezen en schrijven. Spelenderwijs leren kleuters zeer **aandachtig luisteren** zodat ze het verschil horen tussen bijvoorbeeld been-teen, boos-doos, toen-doen, bom-boom, ben-been, a-aa, o-oo, e-ee, v-f, m-n, s-z,... Wat rijmt er op huis-..., teen-..., boos-...?

In het eerste leerjaar leren zij dat klanken omgezet kunnen worden in letters. Om dit te kunnen moeten ze **kleine verschillen tussen klanken leren onderscheiden**.

Auditieve analyse

Een woord bestaat uit **verschillende delen**. Om dit aan te leren, klappen de kinderen de woordstukjes. Bijvoorbeeld het woord paddenstoel bestaat uit drie delen, dus wordt er 3x geklapt: 1) op het deel 'pad', 2) op het deel 'den' en 3) op het deel 'stoel'.

Andere voorbeelden:

- Koken: 1) op het deel 'ko' 2) op het deel 'ken'.
- Paasbloemen: 3 x klappen.
- Deur: kan je niet in deeltjes verdelen, dus 1 x klappen.
- Kabouter: 3x klappen.

Auditieve synthese

Behalve het kunnen herkennen en onthouden van klanken, leren onze kinderen ook dat **deeltjes een geheel** vormen. Lettertjes vormen een woord: v - i - s, r - oo - s,... Wordstukjes vormen ook een woord: ka - bou - ter, ap - pel - taart, a - gen - da, kin - de - ren, boe - ken - tas,...?

Wat kan ik thuis doen?

- Geluiden nadoen.
- "Ik ga op reis en ik neem mee"
- Ritmes naklappen, woorddelen klappen.
- Woorden hakken en plakken.
- Rijmen.
- Zinnen nazeggen.
- Zinnen doorfluisteren.
- Achter je kind gaan staan, hem blinddoeken en allerlei geluiden maken die hij moet herkennen, zoals bijvoorbeeld blazen, papier scheuren, deur open en toe doen.
- Liedjes zingen.
- Laat je kind een aantal zaken onthouden die je van de winkel mee moet nemen.

Hoe wordt er in de klas gewerkt aan de visuele en auditieve ontwikkeling?

In de klas wordt alles zoals hierboven beschreven spelenderwijs aangeleerd. Woordstukjes worden geklapt. Woorden worden in stukjes gezegd (b-oo-t), de kleuters moeten het woord herkennen. Ze leren details in tekeningen te onderscheiden en details in woorden te onderscheiden: wat hoor je vooraan bij 'raam', wat hoor je achteraan bij 'boom'? Wat rijmt er op kat, op pet, op ...? Ze leren werken van links naar rechts en van boven naar beneden.

Misschien merk je thuis wel waarmee je kind in de klas bezig is geweest als hij spontaan woordjes begint te klappen of te hakken.

Werkbladen maken

De werkblaadjes in deze bundel oefenen de visuele en auditieve waarneming. Het is absoluut niet de bedoeling dat je kind deze werkblaadjes tegen volgende bijeenkomst moet klaar hebben. Maak vooral tijd voor je kind en tracht **spelletjes** te **spelen** die dit ontwikkelingsdomein stimuleren. De meeste kinderen doen dit zeer graag!

Welke boeken?

- Pannekoekentaart, Sven Nordqvist
- Vossejacht, Sven Nordqvist
- Een stad – de klok rond, Zoekboeken
- De boerderij – het jaar rond, Zoekboeken
- Pistache, Pieter Goudesaboos
- Waar is Wally? In Hollywood, Martin Handford
- Waar is Wally nu weer?, Martin Handford
- Een dikke vette pannekoek, Loek Koopmans
- De gele ballon, Charlotte Dematons
- Wat een winter!, Rotraut Susanne Berner
- Leve de lentel!, Rotraut Susanne Berner
- 1001 dingen zoeken in Feeënlân, Peter Usborne
- Heb je mijn zusje gezien?, Joke van Leeuwen
- Meneer Tiptop en de olifant, Markus Spang
- Doe mij maar na!, Judith Hindley
- Trippelmannetjes, Luk Depondt
- Soms kietelt het, Armand Van Assche
- Je gelooft je ogen niet Jr, Joan Steiner
- Negen schijfjes banaan op zoek naar een plek om te slapen, Pieter Gaudesaboos
- Beestenboek, Annie M.G. Schmidt
- Het grote grappige rare rijmpjes boek, Lucy Cousins & Hans Kuyper
- Mijn eerste Van Dale Voorleeswoordenboek, Liesbeth Schlichting, Betty Sluyzer & Marja Verburg
- Turelure gluren, Gerda Dendooven
- Het Letterwinkeltje, Marianne Busser & Ron Schröder

KIJKEN EN LUISTEREN

INHOUDSTAFEL - KIJKEN & LUISTEREN

CLOWN

1

VERSTOPPERTJE

6

DE WERELD OP ZIJN KOP

2

KWIJT

7

JARIG

3

ZOEKEN

8

IK ZAG TWEE ...

4

BAKKER PIEP

9

DE LACHENDE OLIFANT

5

PIRATERIJ

10

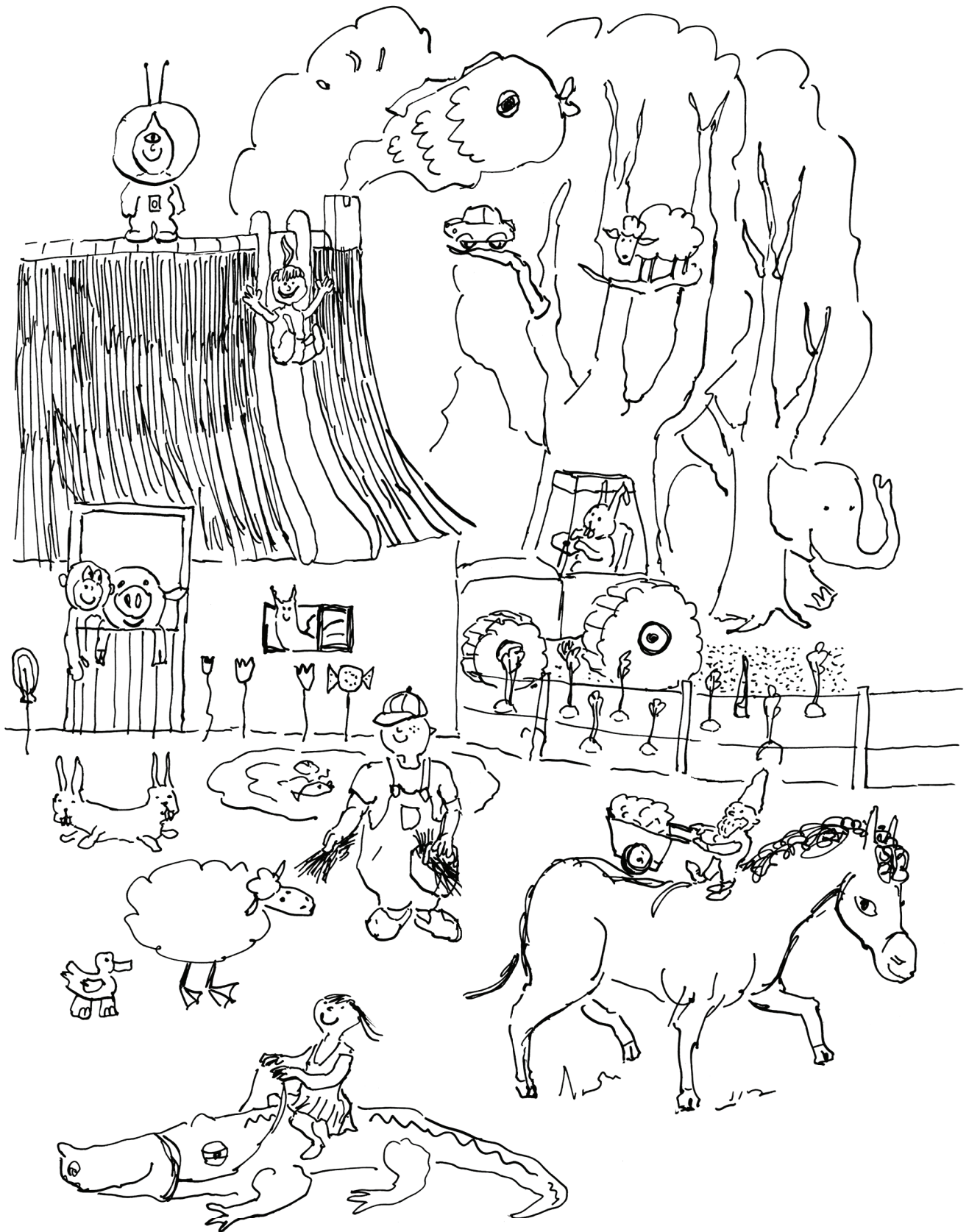
CLOWN

Kleur als volgt:

1. oranje
2. paars
3. rood
4. geel
5. groen
6. blauw

Er gebeuren vreemde dingen bij boer Boris. Zet een **rood** kruisje over al wat niet kan in de echte wereld.

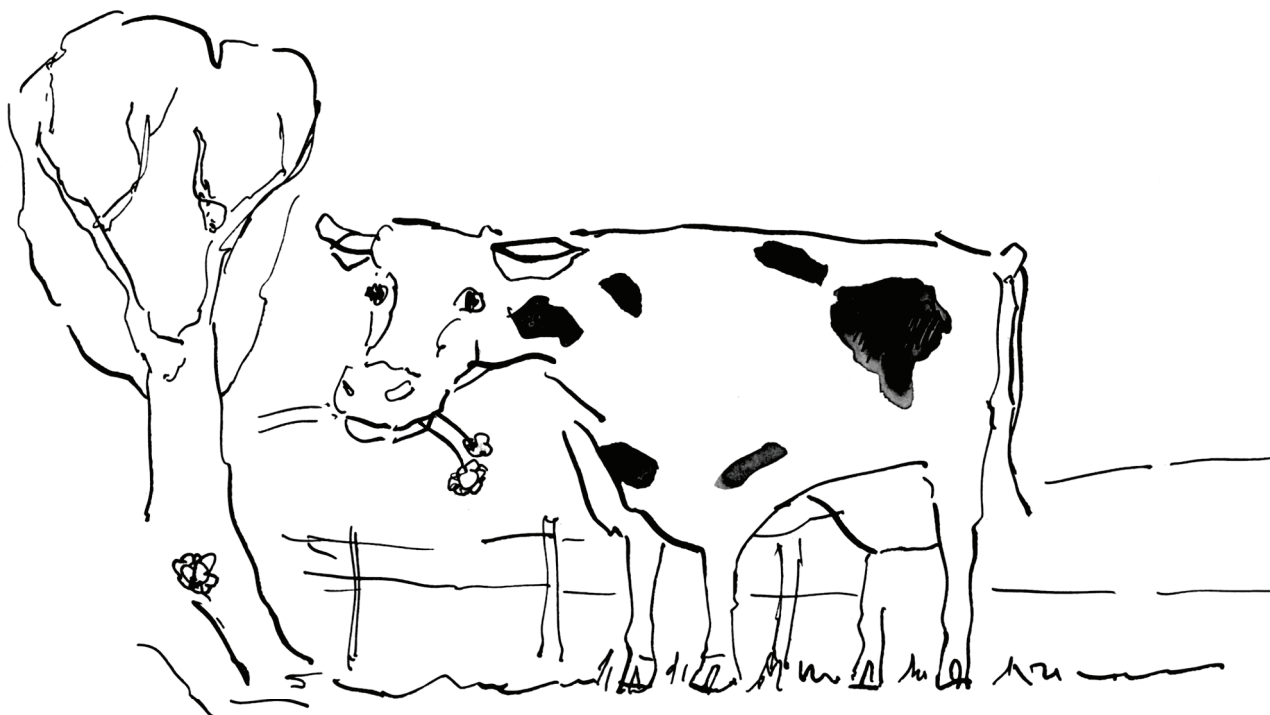
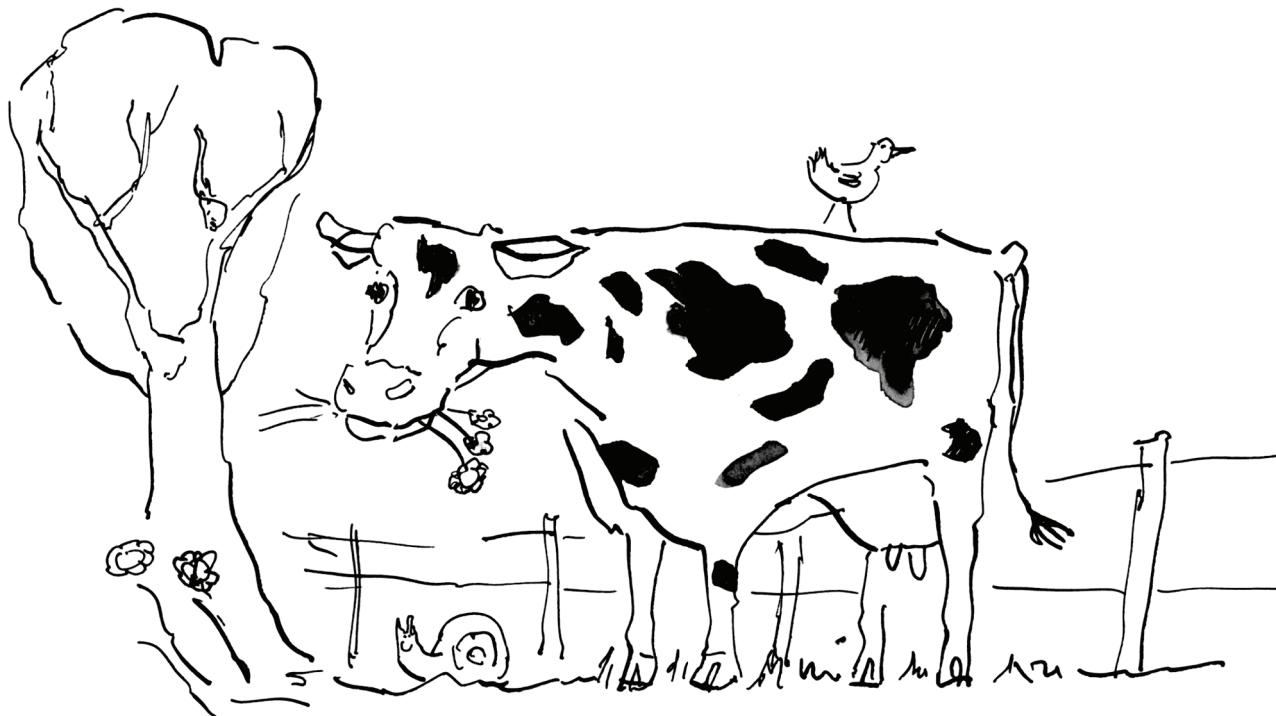
JARIG

Wie is jarig? **Kleur** het fruit en de groenten die beginnen met de letter 'a' in de juiste kleur.

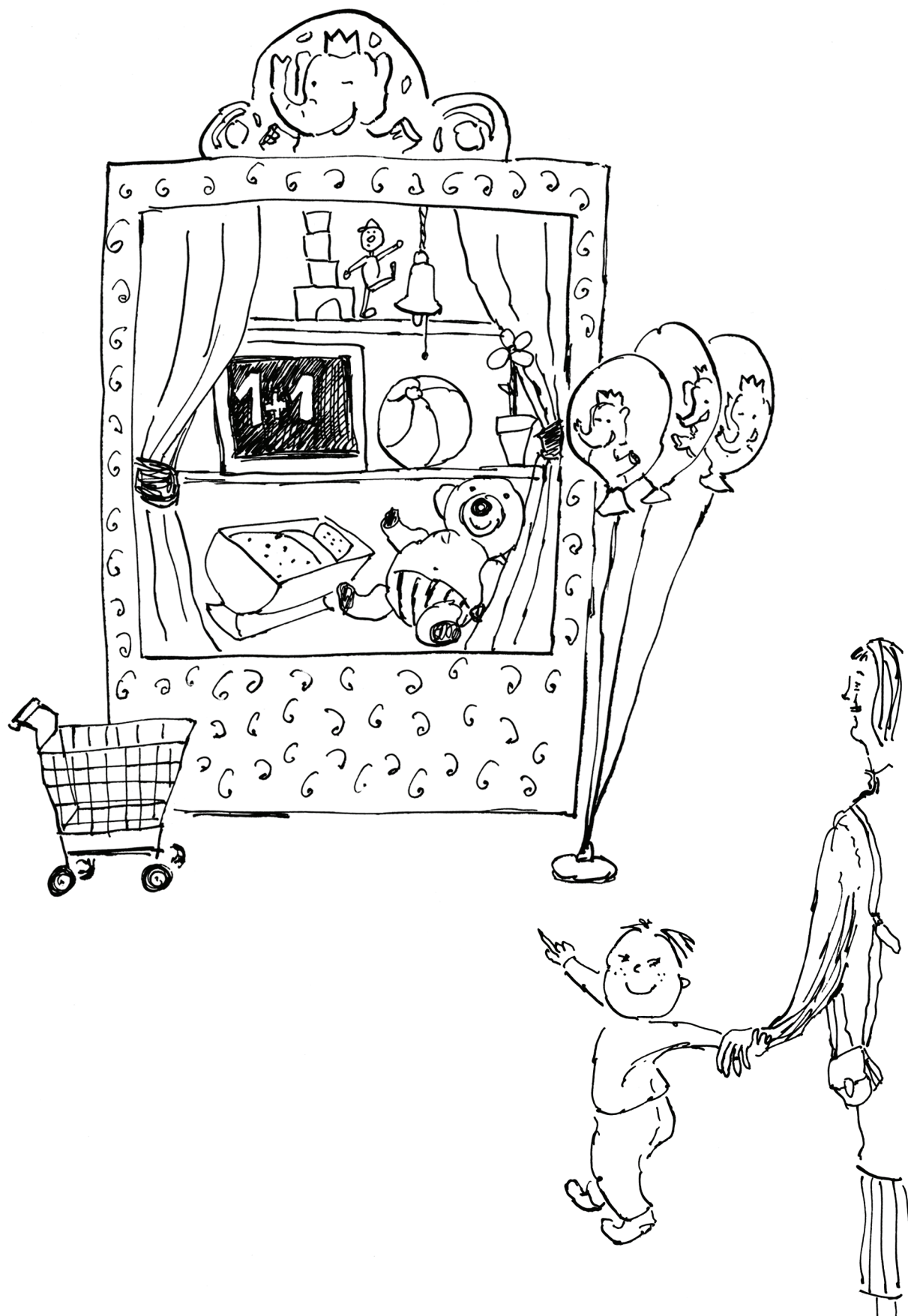
IK ZAG TWEE ...

Kijk goed naar elke koe. Zijn ze allebei hetzelfde? Wat ontbreekt bij de onderste koe? Teken het erbij.

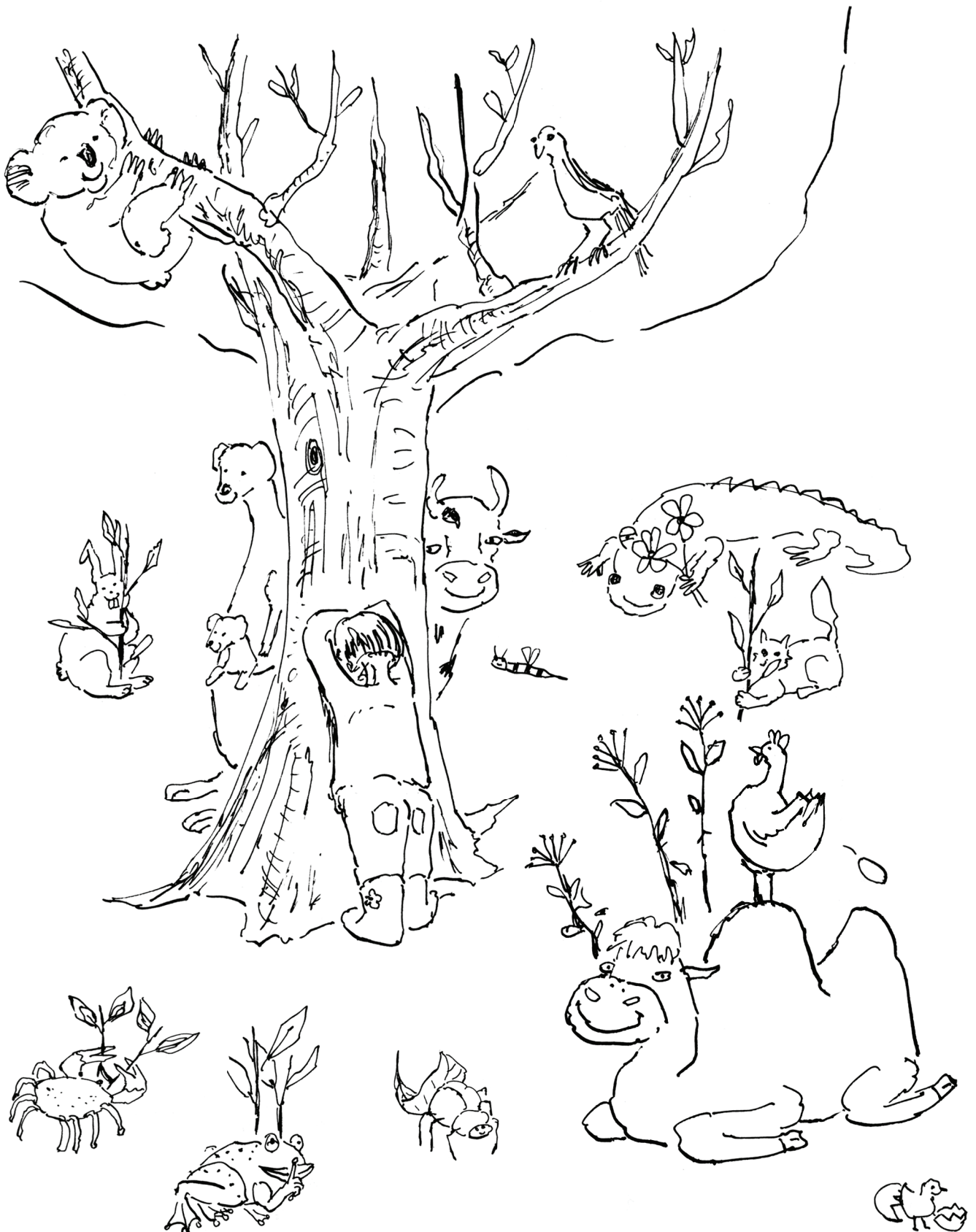
DE LACHENDE OLIFANT

Welk speelgoed begint niet met de letter 'b'?

VERSTOPPERTJE

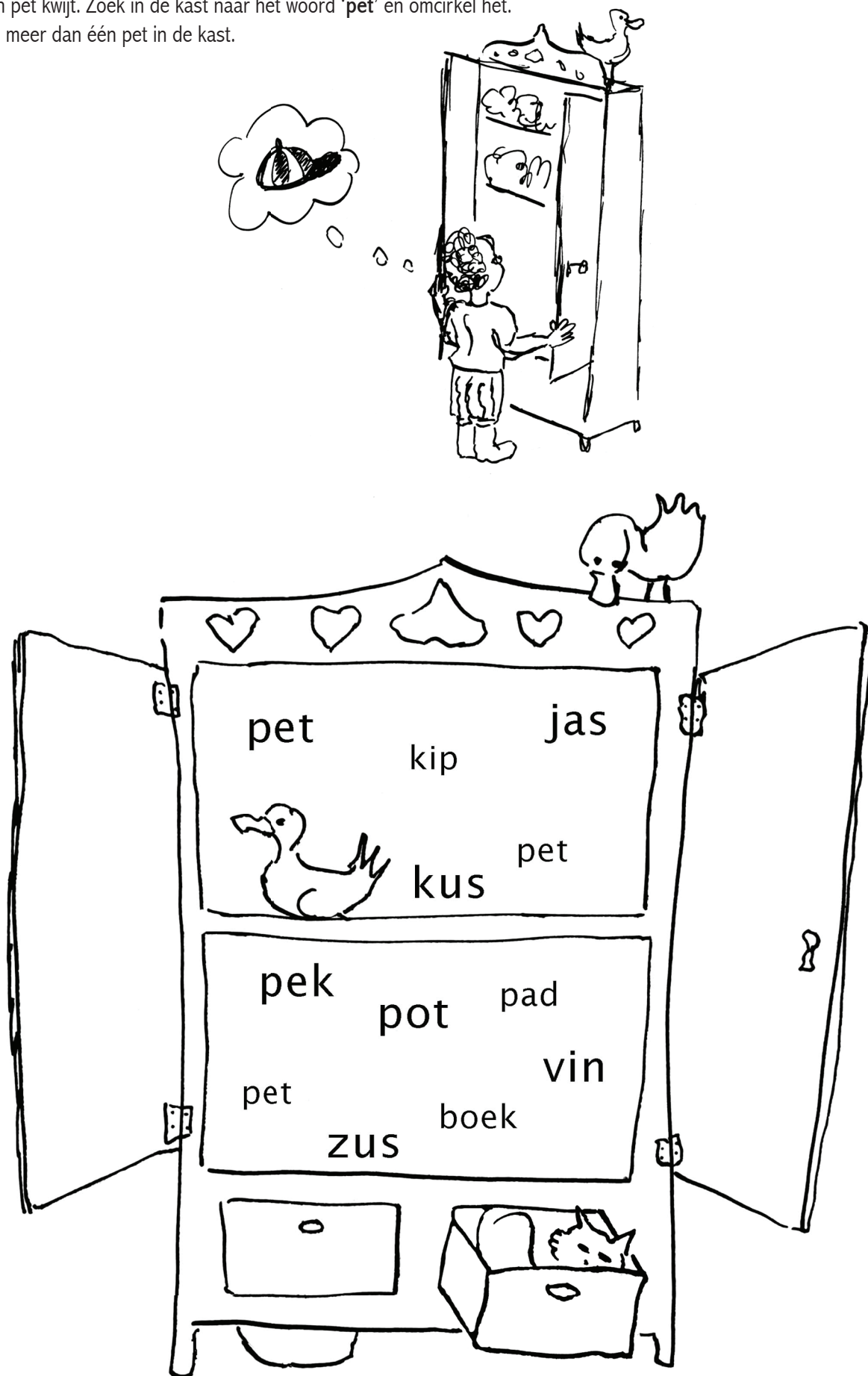
De dieren verstoppen zich. Aïsha telt tot tien voor ze de dieren mag gaan zoeken. **Kleur** de dieren die met een 'k' beginnen.

KWIJT

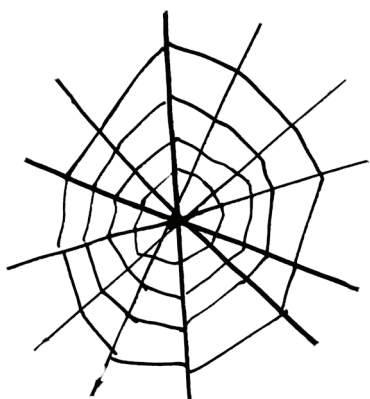
Sydney is zijn pet kwijt. Zoek in de kast naar het woord 'pet' en omcirkel het.

Let op: er zit meer dan één pet in de kast.

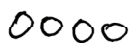
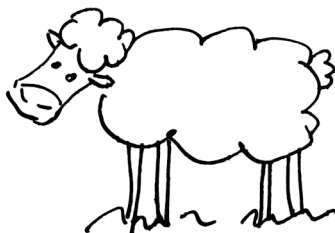
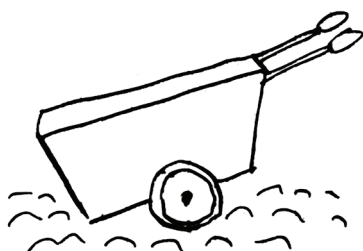
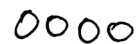
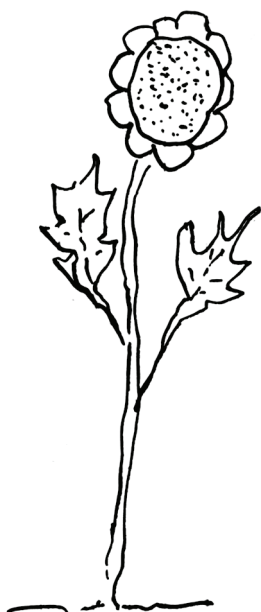
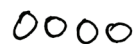
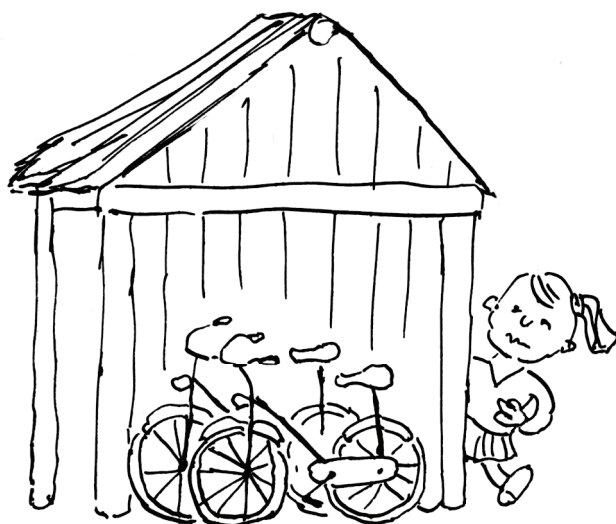

ZOEKEN

Maïthé zoekt overal. Zie jij waar ze zoekt? Zeg de woorden luidop en **kleur** evenveel bolletjes als er lettergroepen zijn.
Voorbeeld: spinnenweb heeft drie delen, dus **kleur** je drie bolletjes.

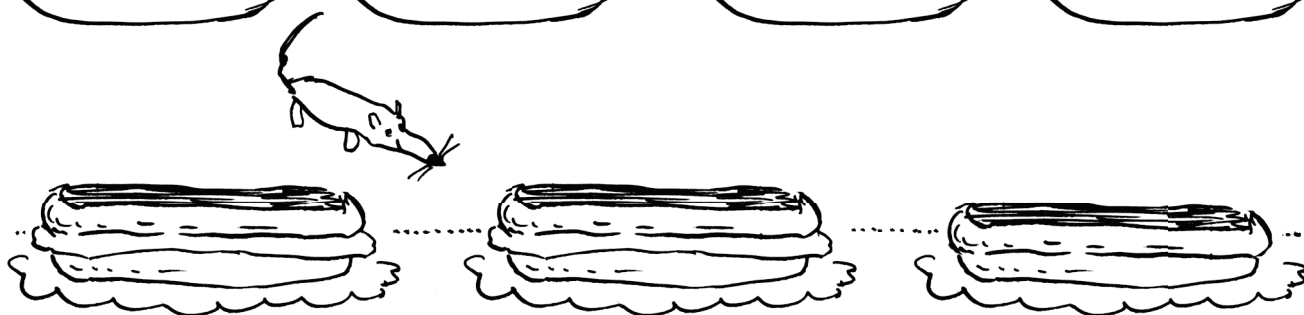
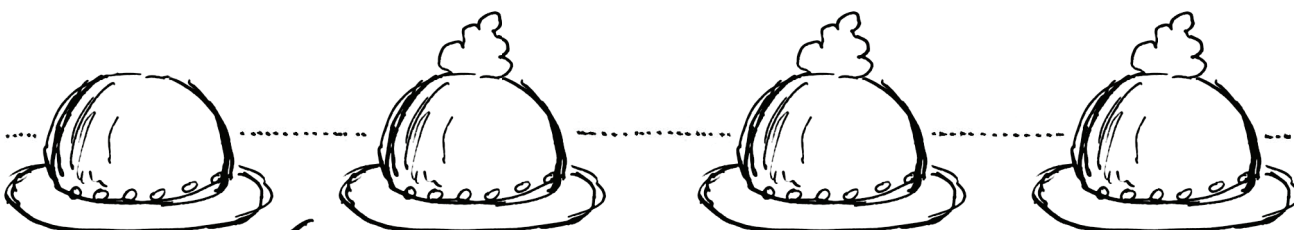

spin - nen - web

BAKKER PIEP

Bij bakker is iets vreemds aan de hand. Kan jij het zien? Wat past niet in de rij?

PIRATERIJ

De piraten hebben een geheime code in het zand getekend. Kan jij de tekens overschrijven?

